

Witte nog

LEENDE 80 JAAR VRIJHEID

Een herdenkingsavond van Bibliotheek Dommeldal Heeze-Leende samen met Witte nog..? Leende.

Het herdenkingscomité bestond uit: Weena Oskamp, Marja de Louw, Marjan van Gerwen, Gea van Opbergen, Erik van Asten, Erik Willems, Toos van Lieshout, Frans van Mierlo, Janus de Vocht, Cintha Bax. Jan van den Kerkhof.

Tentoonstelling in De Schammert. Eric Valkenaars (Maarheeze), Erwin van den Kerkhof en familie Verhoeven.

Foto's werden aangeleverd door de verhalenvertellers, de familie van Meijl, Janssen- Verhoeven en Bert Bunt. We vonden foto's in het archief van Wim Pompen en in het boek van Piet Willems. Erik van Asten zorgde voor veel foto's.

Naast de verhalen van de vertellers haalden we ook veel informatie uit het boek van Piet Willems.

de poster die in Leende verspreid was.

Op 14 en 15 september 2024 stond Leende in het teken van 80 jaar vrijheid in eende. We ontvingen de oorlogsvoertuigenkolonne op zaterdag en zondag. Zij overnachtten op de Breedvennen. Op zondag stonden zij bij de kerk en De Schammert. Het gilde Sint Catharina en Sint Barbara bracht hen een vendelgroet.

Er was een tentoonstelling van oorlogsfoto's uit het boek van Piet Willems 'Leeende in de periode rond de tweede ereldoorlog'.

Op vrijdagavond 20 september werden Leendse verhalen uit deze oorlog verteld in de Schammert met Jan van den Kerkhof als verteller en avondvoorzitter.

De bibliotheek is de gastheer van het geheel.

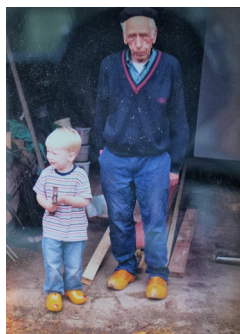
Het boek van Piet Willems.
1995

Witte nog

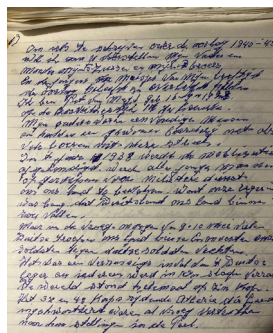
Piet van Meijl heeft vlak voor hij stierf zijn beleving van de oorlog, zijn eigen oorlogsverhaal opgeschreven.

Kleinzoon Mathijs heeft het verhaal later uitgewerkt voor een spreekbeurt op de middelbare school.

Van-

Piet van Meijl met kleinzoon Mathijs.

tekst van Piet van Meijl. Geschreven vlak voor zijn dood.

Piet van Meijl

Kleinzoon Mathijs vertelt als

Toen Mathijs een jaar of 12 was, in groep 8 zat, had hij een spreekbeurt geschreven over de oorlog n.a.v. het verhaal van zijn opa. Deze spreekbeurt heeft hij opnieuw voorgelezen. We hebben de originele tekst, met veel taalfouten, hier gepubliceerd.

Om iets te schrijven over de oorlog 1940 1945 wil ik aan jullie mijn vader en moeder mijn 5 zussen en de jongens en meisjes van mijn leeftijd die de oorlog beleefd en overleefd hebben.

Ik ben Piet van Meijl geboren 16-09-1928 op de Oostrikker dijk 14 ter leende. Mijn ouders waren eenvoudige mensen en hadden een gewone boerderij zoals vele boeren uit deze streek.

In het jaar 1938 werd de mobilisatie afgekondigd werden allen jongen mannen opgeroepen voor militaire dienst om ons land te bewaken.

Want onze regering was bang dat de duitser ons land binnen zou vallen maar in de morgen van 9 op 10 mei vielen duitse troepen ons land binnen en moesten onze soldaten tegen de duitse soldaten vechten.

Witte nog

vlnr onderst rij: Nel, vader Driek, Tiny, Rieky met daarboven
Toos, Fransje, moeder Bet, Lies,
bovenste rij vlnr: Piet, Sjeff, Wim.

De boerderij van de familie Driek en Bet van Meijl-Verduijn.

Het 3de en 4de korps reiden de artlerie
die in leende in gekwartiert waren al
vroeg vertrokken vertrokken naar de stellingen inde peel.

Onze luchtmacht had maar weinig vliegtuigen en dat waren meestal allen
maar dubbeldekkers, die niet zo snel waren maar het toch vastberaden
tegenstand boden.

S'morgens 10 mei liet burgemeester vogels omroepen dat alle boeren hun
wagens en karren op de maarheezerweg moesten zetten omdat er geen
duitse vliegtuigen konden landen. Wij hadden een dorps omroeper die door
het dorp ging met een bel en dit bekend maakte. Want telefoon of radio had
bijna niemand. Van het verloop van de gevechten die plaatsvonden hoorden
wij weinig. Veel Hollandse soldaten waren op de vlucht of werden krijgsge-
vangen door de Duitse soldaten. Op den namiddag 12 mei kwamen de eer-
ste Duitse soldaten Leende binnen vanuit de richting Heeze. Een kwartier
ervoor hadden nog 12 hollandse soldaten geschild voor duitse vliegtuigen
Ze hadden nog wat gedronken en mijn moeder had ze nog een brood voor
onderweg meegegeven. Toen kwamen er nog 4 maar die liepen al bij het
Brouwershuis in Duitse handen en werden krijgsgevangen genomen.

Witte nog

Die Duitse soldaten slopen langs huizen en heggen en zochten naar Nederlandse soldaten. Ze waren direct de winkels aan het plunderen en namen alle fietsen mee die ze te pakken konden krijgen. Maar in de omgeving vd kerk en de kom van Leende stuitte ze op tegenstand. Want ze kwamen de veldartillerie tegen die nog richting Eindhoven wilde trekken. Dit was aan de Julianastraat.

Het huis van familie Van der Heijden bij de Witte Brug.

soldaten worden gevangen genomen door Duitsers, bij de Boerenbond in de Dorpsstraat.

Ook bij de brug op Zevenhuizen zijn enkele doden gevallen. Zondag 13 mei gingen wij gewoon naar de kerk, H.Mis van 06.30 uur, net al altijd. Wij kenden het gevaar van de oorlog niet. Bij het pakhuis van de boerenbond werden de Hollandse krijgsgevangen soldaten bijeengebracht. Toen wij daarlangs kwamen hadden vier duitse soldaten weer zo'n 25 hollandse soldaten bij zich. Ze liepen allen met de handen omhoog, waren lijkleek, oververmoeid. Hun geweren die ze nog bij zich hadden werden voor hun ogen kapotgeslagen. Hun persoonlijke bezittingen werden voor hun voeten neergegoot en ze werden uitgescholden voor zakken en zwijnehonden. Ze moesten zich tot andere krijgsgevangenen voegen die er al zaten. Die soldaten zijn naar Duitsland afgevoerd. Ik heb er die morgen zelf aanschouwd samen met mijn moeder. Op de Grebbeberg bij Rhenen werd heftig gevochten waar aan duitse zijde zware verliezen werden geleden. Maar Willem van Kuijk uit onze buurt sneuvelde daar ook en is niet meer thuisgekomen.

Witte nog

gevangen genomen soldaten in Leende

Onderduikers in de Dolinger Putten.

Rotterdam werd gebombardeerd en

Hitler dreigde nog meer steden aan te vallen wanneer Nederland zich niet overgaf.

Tegen de overmacht van Duitsland konden wij hollanders niet opgewassen.

En waren wij aan de grillen aan Hitler en zijn trawanten overgeleverd.

De avondklok werd ingesteld en mocht men niet meer over straat komen na 22.00 uur. De Berlijnse tijd werd ook ingevoerd, dit hield in dat de klok werd verzet naar 1,5 uur later. De duitse wetten waren hard en meedogenloos. De rust en vrede van ons zo rustig Leende werd wreed verstoord.

Ramen en deuren moesten verduisterd worden, er mocht geen licht naar buiten schijnen. Auto's en fietsen moesten een verduisteringskapje hebben. Zodat de engelse vliegtuigen niet wisten of ze boven steden of dorpen vlogen. Radio's moesten ingeleverd worden en wie naar de engelse zender luisterde en gepakt werd hing een zware straf boven het hoofd. Iedereen moest een persoonsbewijs hebben boven de 15 jaar. Jongens boven de 18 jaar moesten zich melden om voor de duitse Wehrmacht te gaan werken in Duitsland. Maar vele doken

Er kwam honger en schaarste en alles. Alles werd door de Duitsers weggehaald. De boeren moesten hun paarden afstaan voor het Duitse leger. De koeien moesten geslacht worden, rogge en tarwe moesten ze afleveren aan de Duitsers. Er kwam stil verzet en sabotage. Maar de ondergedoken jongens pleegde op allerlei manieren verzet, maar ze werden soms ook verraden door landverraders van ons eigen volk. En werden zij 's nachts van hun bed gelicht door de SS of de Sicherheitsdienst (politie in burger). En naar kamp Vught of in Duitsland in een strafkamp werden gebracht. Velen hebben dit niet overleefd. Hoe korter de bevrijding naderde, hoe grilliger en gevaarlijker het werd.

Witte nog

Onze ouders hadden veel zorgen en hadden het zwaar en moeilijk. Zullen wij dit allemaal overleven? Ook razia's werden door de Duitsers meer gehouden om onze jongens op te pakken. Velen sliepen 's nachts in schuilplaatsen in de bossen. Ook in Leenderstrip hadden onderduikers een schuilplaats in de bosputjes. Maar in de vroege morgen toen het nog donker was kwamen zes Duitse soldaten en een Hollandse verrader voorbij. Zij hebben toen in deze schuilplaats in brand geschoten. Gelukkig hadden er deze nacht geen onderduikers geslapen. Wij (ikzelf, met Wim en Sjef van Meijl) waren hier kort bij de koeien aan het melken toen dat gebeurde.

In Leenderstrip werd de school gevorderd en kwamen hier Duitse soldaten te liggen. In de bossen en aan de Heerstraat werden brakken en een bunker gebouwd. Waar met geheime apparatuur gewerkt werd. Het Leenderbos werd spergebied en mocht door geen enkele burger betreden worden. Alleen de brouwer moest er bier en drank brengen. Maar hij reed hier zijn wagen kapot. Mijn schoonvader heeft de brouwer toen geholpen door alles over te laden op zijn kar en alles naar de Duitsers gebracht. Dit wilde hij nooit meer doen, hij was hier ontzettend bang voor.

Aan de Heerstraat werd een radarpost ingericht.

Het graf van 3 verongelukte Leendenaren.

Samen met mijn twee broers, Sjef en Willem moesten we onderduiken. Achter bij ons een eindje van de boerderij hadden wij een oude carrosserie van een oude auto in de grond gegraven. Hierin hebben we samen met zijn drieën in deze auto geslapen voor een periode van 2 jaar.

Witte nog

's Nachts kwamen er engelse vliegtuigen die duitse steden en fabrieken bombardeerden. Er vonden veel luchtgevechten plaats met duitse jagers. Zodat engelse bommenwerpers hun bommen weg moesten gooien, zo ook boven Leende. Vier zware bommen van 500kg en de brandbommen. Drie zijn er ontploft en midden tussen de koeien in de wei gevallen. Alle koeien waren dood. Dit waren de koeien van Lau Feijen.

Een bom was door midden gebroken en niet ontploft. Ik heb hem nog gezien. Maar Frans Vogels, Harrie van Kuijk en Frans van Weert {oom van Huub} die bij het verzet waren konden deze exposieven goed gebruiken. Maar bij het leegscheppen ontplofte deze en verongelukte deze drie jongens. Mijn ouders hebben dit zien gebeuren. Dit was in de hei, nu is dit de burgemeester Vogelslaan. Vandaar ook dit monument aan de burgemeester vogelslaan.

Maar de bevrijding kwam in zicht. Engelse en Amerikaanse troepen rukte steeds verder op. Begin september was het duitse leger op de loop en toen kwam er dulle dinsdag. Op 16 september 1944 hadden de engelse soldaten een attilerie opgesteld vanuit Achel. Vanuit de Belgische grens werd Leende beschoten. Maar enkele dagen daarvoor werden ook al granaten afgeschoten, waarbij 4 doden vielen te betreuren. Gerard vd Ven, zijn vrouw, hun baby en een dochtertje van Jan Verberne uit Boschhoven werden door deze granaat getroffen.

Voor Bondshotel De Win met o.a. Friedus van Asten.

MT section voor het parochiehuus in 1944.

Witte nog

Verder hadden we nog granaat inslagen bij de kerk en bij Simon de Laat bij de boerenbond en bij de Kroonhoeve in Oostrik. Maar op 16-09 om ongeveer drie uur barstte het atteliervuur opnieuw los. Onze hele gezin vluchtte zo snel mogelijk de grond in en zocht een goed heenkomen. We zaten met ons gezin niet bij elkaar, want we hadden verschillende schuilplaatsen. Je kon nog net wegduiken als de kanon afgeschoten werd voordat de granaat er was.

Om een uur of 7 werd het stil en werd er niet meer geschoten. Ze hadden weinig schade aangericht want ze waren meest in het open veld terechtgekomen. In de broekakker en de korstbruggen waren de meeste terechtgekomen. Frits van Meijl uit het zwanengat had de volgende dag de granaatinslagen geteld en het waren 42 inslagen. Maar het was een verschrikking als je dit meemaakt. Toen brak de hel werkelijk los.

Zondag 17 september lagen engelse soldaten aan de tongelreep in Valkenswaard klaar om door te stoten om de omgeving van Leende te bevrijden. Maar in de bossen tussen Valkenswaard en Leende zaten veel duitse soldaten. Een stel vd waffen 55 waren bezig een razzia te houden, om burgers

op te pakken om te schuttersputjes te graven. Mijn twee broers, Sjef, Willem en ik en andere jongens (Hennie, Jan van Weert, Leo, Kobbus en Bart van Kuijk, Frans en Peer Maas) uit de buurt vluchtten hals over kop naar ons schuilbosje over de aa.

Witte nog

Wij hadden daar een noodbrugje overliggen wat we in tijd van nood overheen konden trekken. Een SSer was achter de oude sjef snoeijen. Maar deze was hij kwijtgeraakt omdat Sjef in de mais was gevlucht. Toen merkte hij ons op in het bosje. Ik zie hem nog komen en hij begon te schieten. Maar Frans Maas had het noodbrugje al in het bosje getrokken. Toen zijn wij naar Sterksel gevlucht, Bets Reiling heeft ons toen eten gegeven en pannenkoeken voor ons gebakken. We hebben die nacht in een veldschuur geslapen in hooi en stro. De volgende dag zijn we weer terug naar Leende gegaan toen het weer wat veiliger was. het front in Hamont vertelde ze. Ze waren boos en kort. Ze waren snel vertrokken. Om een uur of twee hoorde wij de engelse tanks nader komen en af en toe wat mittraileurvuur. Menig duitse soldaten doken weg. Wij met ons gezin hadden ons in de grond schuilgehouden want wij wilden overleven. Toen kwam de bevrijding, dat was een feest. Dat moet je meegemaakt hebben hoe dat voelt. Geweldig. Een zware last viel van je schouder. Wij waren bevrijdt maar de oorlog was nog niet voorbij. Want de slag om Arnhem en Nijmegen was in volle gang. Honderden engelse vliegtuigen voerden met alle macht versterking aan. Ze waren op duitse tegenstand geduid.

Witte nog

Hier nog een klein gedichtje van mijn moeder onthouden van de oorlog

Ziet gij die jeugdige knapen Van moeders haard
Wreed weggeschaard
Hanteren zij het bloedige wapen Vaders van huis gezinnen Trekken ten
strijde heen
‘vrouw en kinderen treuren thuis
Oh oorlog wat een schrikwekkend kruis Ziet gij die man zo goed hij kan
Zo schrompelend gaan op krukken Het was een held op het slagveld En
schoot zijn benen aan stukken

Zo hebben wij de oorlog beleefd en overleefd en wij hopen dat er nooit
meer oorlog komt.

dit gedicht is geschreven door Bet van Meijl- Verduijn en voorgedragen door Toos van Lieshout.

onderste rij vlnr: Francien (Zus), vader Driek, moeder
Bet, Rieky,
bovenste rij vlnr: Sjef, Nel, Piet, Toos, Tinie, Lies, Wim.

Witte nog

Het verhaal van Mien Janssen- Verhoeven, de enige nog levende zus van soldaat Jan Verhoeven, die in de oorlog het leven heeft moeten laten.

vlr: Jos, Mien, Lidwien, Driek, Cor, Tonny, Sjaan, Fried, Jan, Zus, Wim, Mariet

Mien was in de oorlog tussen de 4 en 8 jaar. Het was een gezellig, maar druk gezin. En dan breekt ineens de oorlog uit. Mien vertelt over het schuilen in schuilkelders. Toen hun eigen schuilkeder een gat had mochten ze bij de burens schuilen. Bij Harrie Vos en Jana Vos- Jutten. In het grote gezin had iedereen zijn taak. Een taak van het jonge Mientje was, de kippen uithalen. Dat wil zeggen de eieren gaan halen in het kippenhok die vers gelegd waren.

Op een morgen kwam Mientje in het kippenhok en toen zag ze in een hoekje een Duitse soldaat zitten. Z schrok zich dood. De soldaat legde zijn vinger op zijn lippen en zei: sst.. niks zeggen! Toen ze later nog een keer terug kwam was de soldaat verdwenen.

Haar oudere broers moesten onderduiken om aan tewerkstelling voor de Duitsers te

vlr: Jan, Fried en Wim Verhoeven.

Witte nog

ontkomen. Ze zaten verstopt in de bosjes. Mien ging met haar vader mee en moest dan een pan eten vooraan in de bosjes neerzetten.

De school van Leenderstrijp, waar Mien naar toe moest, werd op een gegeven moment gevorderd door de Duitsers. Vanaf dat moment werd er les gegeven op de zolder van de winkel. De ene helft kreeg voor de middag les, de andere helft na de middag.

Op 16 september kwamen de Engelsen via Hamont naar Leende. De kinderen gingen kijken bij de Heerstraat. Daar kwamen tanks ratelend over de klinkers. Het vuur vonkte uit de rupsbanden. Er werd chocolade uitgedeeld, maar daar heeft Mien niets van gezien. Ging naar 'grotere' meisjes. Na de bevrijding kon-

den de kinderen weer naar school. Bij de bevrijding hadden veel Nederlandse jongens zich aangesloten bij de Binnenlandse Strijdkrachten, wat later overgegaan is naar de stoottroepen. Ook de broers van Mien, Jan, Wim en Fried sloten zich erbij aan. Voor Fried ging dat niet zomaar. Hij was 17, te jong. Zijn ouders moesten speciaal voor hem tekenen. Na een korte opleiding kwamen ze bij de 6e compagnie Stoottroepen in Dreumel aan de Waal. Het was een zeer koude winter. Men communiceerde met brieven die via een geestelijk adviseur bezorgd werden.

En dan slaat op 22 maart 1945 het noodlot toe. Het gebeurde in Sambeek. Tijdens de opleiding moest er een bom uit de kast gepakt worden. Een soldaat stond op een stoel en pakte de granaat uit de kast. Er werd nog gezegd; 'Laat hem niet vallen', maar hij viel toch en ontplofte. Met Jan waren er nog drie doden en een stel gewonden.

Witte nog

Bij de ontploffing ging er een scherf door de jas met de binnenzak waarin een portefeuille zat. Die portefeuille is bewaard gebleven.

Op de onderste foto Jan Verhoeven met zijn maatje Rik van Wold, bijnaam Dicky.

Jan is met de militaire vrachtwagen naar huis gebracht. Achterin de vrachtwagen stond de doodskist. Mien herinnert zich nog dat ze zich afvroeg, wat moeten al die soldaten bij ons? De kist werd in de slaapkamer van vader en moeder gelaatst. Dat was de enige kamer. Alle kinderen sliepen samen op een grote zolder. Alle bedden naast elkaar. Vroeger 3 broers in een bed. Er was militaire bewaking/erewacht bij de baar. 2 soldaten bij de buitendeur. 2 bij de slaapkamerdeur en 2 bij de kist. Zij werden regelmatig afgelost. Mien mocht ook een keer in de kist kijken. Een soldaat tilde haar op om te kijken. Het besef van het kleine meisje dat de soldaat in de kist haar broer was, was vaag. Later is dat pas echt tot haar doorgedrongen. De begrafenisstoet ging te voet van Leenderstrip naar de kerk in Leende met wel honderd soldaten. Op het kerkhof was militaire eer en er waren saluutschoten. Dat was wel echt schrikken voor het kleine Mientje.

Het graf van Jan met zijn ouders. Later werd ook broer Driek bij hem in het graf geplaatst.

Witte nog

Mien en haar man Wim Janssen, gingen jaarlijks naar de herdenking van de gesneuvelde leden van de stoottroepen in Beneden Leeuwen. In de kapel daar staan alle namen, ook die van Jan Verhoeven.

Er is en Leende ook straat genoemd naar Jan Verhoeven. Mien en Wim zijn daarvoor de stuwende kracht geweest. Burgemeester Paul Verhoeven heeft daar de nodige steun aan verleend. Op de dag van de straatnaamonthulling, 26 april 2018, de verjaardag van Jan (94 jaar) ontvangt Jan postuum het Oorlogherinneringskruis met oorkonde en de draagspeld Binnenlandse Strijdkrachten met oorkonde. Het was voor Mien en haar zus Tonny een bijzonder moment om mee te mogen maken.

Witte nog

Vervolgens gaan we nog even terug naar het voorjaar van 1945. Wim en Fried gingen ook nog naar Indonesië om daar namens Nederland te strijden in de Onafhankelijkheidsoorlog. Wim ging naar Celebes en Fried naar Java. Fried kreeg malaria. Hij was heel erg ziek. Hij is zelfs bediend. Wim mocht hem gaan opzoeken. Fried is weer beter geworden en thuis gekomen.

De ouders Verhoeven met Fried en Wim.

De jongens kwamen weer thuis.
Ze waren 2,5 jaar weggeweest. Mien
herinnert zich dat Fried zich in de
keuken stond te scheren en dat ze
verbaasd stond te kijken. Wie is dit?
Wat is dit?
Ineens 'vreemde' mannen in huis, die
half Engels spraken.
De ouders natuurlijk helemaal
gelukkig dat ze er weer waren.

De buurt haalde hen feestelijk in.
Piet Willems droeg een gedicht voor over de zieke Fried.
Toos leest er het volgende couplet uit voor.

In een huisje in de rimboe,
Lag Fried op het ziekbed neer,
In een ijldroom sprak hij zachtjes,
Van zijn mooie Nederland,
En de baboeh, die hem verzorgde,
Streelde het voorhoofd met 'r hand,
Slamat tidoer, lieve blanda,
Baboeh waakt de hele nacht,
Jij weer heel gauw beter worden,
Slamat tidoer slaapt maar zacht.

Witte nog

LEENDE IN DE OORLOGSJAREN 1939-1945

Op 1 september 1939 wordt door de Nederlandse regering de mobilisatie afgekondigd, wat inhield dat veel jongemannen die hun dienstplicht al vervuld hadden en met verlof waren gestuurd, opgeroepen werden om het leger in opperste staat van paraatheid te brengen.

Vroeger had je in Nederland nog de dienstplicht, tussen 19 en 20 jaar. werd je opgeroepen om 2 jaar in dienst te gaan bij het Nederlandse leger. Na twee jaar kreeg je je uitrusting in je plunjezak mee naar huis en kon je nog een aantal jaren ten tijde van oorlogsdreiging, opgeroepen worden om het leger te ondersteunen. Natuurlijk waren hier ook diverse Lindse jongens bij die opgeroepen werden onder andere Sjaak Staals, Wim van Engelen, Willem van Kuijk, Jan Verhoeven, Frans Liebrechts en Lau van Asten

soldaat Sjaak Staals

Frans Liebrechts op de militaire fiets.

Ook in Leende werden diverse Nederlandse soldaten gelegerd onder andere het 3de en 4de korps rijdende artillerie ook wel gele rijders genoemd, Elk korps bestond uit 110 soldaten.

Veel Lindse gezinnen kregen militairen in huis te logeren zogenaamd ingekwartierd.

Het 3de korps rijdende artillerie zat rondom het Marktplaats en het 4de korps in Oostrik omgeving Brouwershuis, maar verhuisde later naar het patronaat

Het patronaat, vlak na de oorlog.

De Mariaschool

Witte nog

waar ook de keuken gevestigd was. Martien van den Broek, , beter bekend als Broekie, de vader van Gerard van den Broek, van de Hertog Jan reclame, was kok in het patroneet. In de kerktoeren zat een uitkijkpost van de vrijwillige luchtbeschermingsdienst. Wim van Engelen uit Leende was soldaat chauffeur bij het 4de korps. De speelzaal van de toenmalige Mariakleuterschool

werd ingericht als hospitaal. Tijdens de mobilisatie was algehele verduistering verplicht. Verduistering hield in dat er geen openbare verlichting brandde, gordijnen gesloten moesten blijven en verlichting op voertuigen tot een minimum beperkt was.

Begin Mei 1940 vertrok het 3de en

4de korps uit Leende naar St. Oedenrode, er voor in de plaats kwam een zogenaamde Nederlandse vernietigingsploeg die deels werden ingekwartierd bij de familie Van der Heijden met als taak de Witte brug bij Zevenhuizen te bewaken en desnoods op te blazen. Bij de brug werden door de leerlooierij van Engelen, dage-

Witte nog

lijks koeienhuiden uirgewassen. Als de brug op scherp stond, was dit verboden.

Bij de smederij van Gerard Verhoeven op de Dorpstraat werd een telefooncentrale ingericht die permanent door 2 soldaten bezet was

Op vrijdag 10 mei 1940 viel Duitsland onaan-gekondigd

Nederland binnen en reeds de dag erna op 11 mei sneuvelde Willem van Kuijk op de Greb-berberg bij Rhenen. Enkele jaren geleden is er

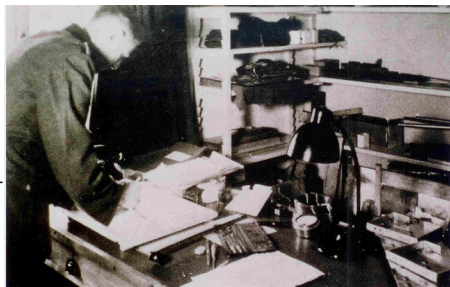
ter nagedachtenis , een straat naar hem genoemd, de Willem van Kuijkstraat. Deze is gelegen tussen de Oostrikkerstraat en de Jaleinschestraat. Op 14 mei na een heftig bombardement op Rotterdam besloot de Nederlandse regering om te capituleren om verdere slachtoffers te voorkomen. Toch hadden de Nederlandse soldaten volgens berichten al ca. 70 gevechtsvliegtuigen neer weten te halen en 4 pantsertrainen vernietigd. De eerste Duitse soldaten werden in Leende al op 11 mei gesignaleerd waarschijnlijk van van de 56ste Duitse divisie die naar verluid een korte maar hevige strijd met de Nederlandse vernietigingsploeg gevoerd hebben, tussen de brug en de Kleine Kerk. Bij deze strijd kwam de 28 jarige Jan Segers uit Budel om het leven. Segers was samen met nog 3 dorpsgenoten op weg naar Eindhoven om zich als vrijwilliger aan te melden bij het Nederlandse leger. In het huis van de familie Van der Heijden raakte korporaal Jacobs uit Treebeek zwaargewond door een schot dwars door zijn helm, die hij de rest van zijn leven netjes bewaard heeft. Van oudleende naar Harrie Roothans (98 jaar) hebben we gehoord dat zijn vader, Frits Roothans, en overbuurman Janus van der Laak, de gewonde soldaat op een deur naar her noodhospitaal in de Mariakleuterschool hebben gebracht. De

helm heeft Harrie later aan de soldaat teruggegeven, die hem dus de rest van zijn leven bewaard heeft. Op 12 mei vroeg in de morgen schijnt er ook een gevecht plaats gevonden te hebben met diverse Nederlandse soldaten die in Leende verspreid zaten.

Witte nog

Door de Duitsers werden ongeveer 8 officieren en 250 soldaten gevangen genomen alsmede ca. 30 vrachtwagens en 5 kanonnen. Een aantal gevangen genomen Nederlandse soldaten werden verzameld bij het oude Boerenbondsgedebouw. De brug bij de zevenhuizen werd niet opgeblazen, wel de brug over de Tongelreep tussen Leende en Valkenswaard. Vrij snel na de bezetting werd er in het Leenderbos nabij de Heerstraat door de Duitsers een

radarpost ingericht compleet met houten barakken en een voorraadkelder , nu nog bekend als de Duutsers. De villa van landgoed Valkenhorst werd door de Duitsers gevorderd waardoor de familie Loudon noodgedwongen tot het einde van de oorlog nabij het Floraplein in Eindhoven gewoond hebben . Valkenhorst werd een belangrijke verbindingspost voor de Duitsers, er werd zelfs een speciale telefoonkabel naar de telefooncentrale in Valkenswaard aangelegd. Langs de Nieuwe Waalrese weg in Valkenswaard werd ook een nieuwe verbindingsbunker aangelegd, die in verbinding stond met Valkenhorst. Om de Engels vliegtuigen van de RAF te misleiden kreeg deze de uitstraling van een grote boerderij. Doordat de Duitsers veel paarden, koeien, tarwe en rogge vorderden, ontstond er vrij snel een voedselprobleem. Al in oktober 1940 komt er door een schaarste aan levensmiddelen, een distributiesysteem, ook in leende, dat valt onder distributiekering 250. Door de schaarste aan levensmiddelen en de solidariteit in Nederland kwam er in augustus 1941 aan het begin van de grote vakantie een volle vrachtwagen met kinderen uit Amsterdam in Leende aan om aan te sterken De kinderen gingen bij diverse familie's in Leende logeren.

Hierover vertelt Bert Bunt.

Witte nog

Interview met Bert Bunt.

In Leende waren in de oorlogsjaren natuurlijk ook diverse adressen waar mensen ondergedoken waren of die uit de grote steden door voedseltekort hier naar toe kwamen.

Na de oorlog bleven deze nog vaak heel lang contact onderhouden met de familie, s waar ze in huis waren of nazaten trouwden hier en bleven zelfs in Lind wonen

Een van hen hebben we hier vanavond als gast en dat is Bert Bunt wie zijn moeder hier in de oorlogsjaren bij de familie Van Asten op Leenderstrijp te gast was. Bert was na de oorlog kind aan huis bij de familie Van Asten.

Hallo Bert, welkom op deze avond en ik denk dat de mensen hier het zeker interessant vinden om jouw verhaal te horen.

Bert, waar woonde jouw familie destijds en waarom kwamen deze hier naar toe?

Mijn familie van moeders kant (Van den Broek) woonde in Amsterdam, vader, moeder en 11 kinderen en deze kwamen om toerbeurten naar Lind om aan te sterken omdat alles al op de bon was. Dus eigenlijk mijn opa en oma. Mijn moeder en mijn 10 ooms en tante's.

Hoe is destijds het contact met de familie Van Asten tot stand gekomen?

Dat is bij toeval gebeurd. Mijn oma was op de begraafplaats in Amsterdam het graf van een familielid aan het verzorgen en omdat ze een gieter nodig had kwam ze in gesprek met Broeder Tarcisius die daar ook was om een graf te verzorgen. Ze vertelde tegen hem dat het een probleem was om alle 11 kinderen van voldoende eten te voorzien.

Witte nog

Maar hoe kwam deze broeder uit Amsterdam aan contacten in Leende?

Deze broeder was van de orde van missionarissen van de Heilige Familie en had overal in het land contact omdat hij de missiebusjes bij de collectrices op ging halen. Deze broeder had destijds al contact met de familie Van Asten en heeft het geregeld dat de kinderen om toerbeurten naar Lind konden komen om aan te sterken.

boerderij van de familie Van Asten aan de Strijperstraat 32.

Broeder Tarcicius

familie Van den Broek. Het gezin van de moeder van Bert.

Witte nog

familie Van Asten.

Het gezin van Hein van Asten.

tante Koos leert tante Lot fietsen.

Tante Koos, die mijn tante Lot leert paardrijden.

Vaak wordt aangenomen dat zeker mensen uit Amsterdam hier naar toe kwamen omdat ze Joods waren maar dat is dus bij jouw ouders niet de reden geweest? Nee, de grootste reden was eten. Al ver voor de bekende hongerwinter. Mijn ooms en tantes kwamen destijds als kinderen vanaf ca 1942 tot 1945 om beurten naar Lind om aan te sterken.

Van welke leeftijd waren deze ooms en tantes van jou toen ze als kind naar Leende kwamen?

Ze waren destijds tussen de 5 en 23 jaar; mijn moeder was 21.

Nou weet ik dat ze bij Van Asten ook nog al wat kinderen hadden; klikte dat allemaal goed onder elkaar?

Jazeker, die waren ook met 8 kinderen van tussen de 13 en 29 jaar waarvan moeder Mechteld een jaar daarvoor in 1941 overleden was.

Er is zelf nog een foto dat Koos, destijds 26 jaar mijn tante Lot van 5 jaar leert fietsen

Witte nog

Waren ze alleen bij de familie Van Asten te gast of hadden ze ook nog andere adressen in Leende waar ze onderdak hadden ?

Ja, bij de familie Van Dijk aan de Strijperstraat, een paar honderd meter voor

de boerderij van van Dijk

de Hospes. Zij gaven ook broers en zussen van mijn moeder onderdak om aan te sterken. Bert, hoe kwamen deze destijds vanuit Amsterdam naar Lind en

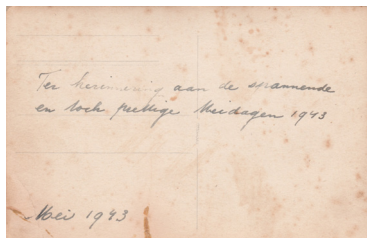
Het gezin van Dijk met knecht (Theo Cardinaal) en kostgangers.

weer terug want dat was nog best een hele afstand?

Voor zover ik weet ging dat per trein en vanuit Eindhoven met de EMA bus.

Voor zolang dit mogelijk was meestal enkele jongere onder begeleiding van een

Witte nog

ouder kind.

Waren er ook ooit speciale redenen dat er kinderen naar Leende kwamen behalve om aan te sterken?

Jazeker, op 8 mei 1943 waren mijn grootouders 25 jaar getrouwd en om toch de rust te hebben om in alle ellende een feestje te organiseren gingen een aantal kinderen vooraf enkele dagen naar de familie Van Asten.

Nou kan ik mij voorstellen Bert dat het Lindse taalgebruik destijds wel iets anders was dan het Amsterdamse? Heb je hier nog een leuke anekdote over?

Het kleine meisje uit Amsterdam. Tante Lot.

Jazeker mijn tante Jos stond als meisje van 13 met een zomerjurkje in de wei te helpen met melken toen er een Strijps boerke riep van "bende nie bang dat ut gewurmd er an kumt" Wat zegt die meneer vroeg ze " of dat ge niet bang bent dat het ongedierte eraan komt" vertaalde één van de Van Astens

Zijn er nog ooms of tante,s in leven die de oorlog in Leende hebben doorgebracht

Jazeker de 2 jongste zijn nog in leven tante Lot 86 jaar woont in Frankrijk en oom Ab van 88 jaar woont in Amerika Hoe zijn ze eigenlijk met de familie Van

Asten na de oorlog in contact gebleven?

Witte nog

Witte nog

Door het gastvrije en ook in moeilijke tijden een aantal jaren fijn met elkaar omgaan schept natuurlijk een soort familieband, die tot ver na de oorlog in stand bleef. Mijn opa en oma werden door de kinderen van Asten aangesproken als tante Cor en ome Joop en de kinderen van Asten werden na de oorlog door de kleinkinderen van de familie Van den Broek aangesproken als tante Koos, oom Laurenz enz

Kwamen jou moeder of verdere ooms of tante,s na de oorlog nog vaak in leende op bezoek om nog efkses na te buurten?

Jazeker zelfs een aantal ooms en tante,s die naar het buitenland verhuisden reserveerden bij een vakantie in Nederland altijd een dag om in Strijp langs te gaan en gaven de kinderen een fietsrondleiding door Strijp om ze te wijzen waar de weilanden van Van Asten lagen en Tante Ludy werd zelfs lid van de Lindse Blaos

Zijn er nog meerdere voorvallen geweest Bert waaraan te zien was hoe sterk de band met Leende na de oorlog is gebleven?

Zeër zeker, mijn oom Gerard die meerder vakantie,s in Leende doorbracht is op het eind van zijn leven nog met de wens ambulance vanuit Amsterdam naar Leenderstrijp en de Achelse kluis gebracht. Zijn as is nadien bij de Achelse kluis uitgestrooid en de as van Corrie aan de bosrand achter het Kapelleke.

Witte nog

Het verhaal van Jan van den Kerkhof gaat hierna weer verder.

In februari 1941 wordt Godefridus. J.A Manders op 40 jarige leeftijd en oud kapitein van het Nederlandse leger aangesteld als burgemeester in Leende.

Zeker geen gemakkelijke baan
Op 15 mei moet hij al bekend maken dat iedereen boven de 15 jaar verplicht is om pasfoto's maken voor een persoonsbewijs.

Installatie van burgemeester Manders

persoonsbewijs van Harrie Versteeg

Om de Duitse oorlogsindustrie te voorzien van geschikt metaal werden alle Nederlandse bronzen en nikkelen munten in 1942 vervangen door zinken exemplaren. Het zink kwam van de zinkfabriek in Budel. 2 December 1942 kregen alle burgemeesters een circulaire dat een begin gemaakt ging worden met de klokkenvordering voor de Duitse oorlogsindustrie, waarna op 29,30 en 31 d 4 bronzen klokken in opdracht van de Rustungsinspection Nederlanden uit de kerktoren werden weggehaald. De 4 klokken te samen hadden een totaalgewicht van 3580 kg. Ontzettend jammer want 2 klokken stamden uit 1699 en 2 uit 1928. Op 8 januari 1943 werd nog een kleine kerkklok verwijderd

Witte nog

Reeds in 1942 werd er in Leende langs de Maarheezerweg, nu golfterrein Haviksoord, onder het mom van ontginning een illegaal vliegveld door Harry van Kuijk aangelegd met een baan van ca 150 mtr. De Duitsers hebben dit nooit

vliegveld Haviksoord in Leende

ontdekt terwijl de R.A.F in 1943 al op de hoogte was en op 26 september 1944 een Typhoon vliegtuigje een geslaagde noodlanding maakte.

Natuurlijk zijn er in Leende ook oorlogsvliegtuigen neergestort: op 2 of 3 februari 1943 een Britse Lancaster die door een Duitse jachtvliegtuig beschoten was. 2 Bemanningsleden en de piloot kwamen daarbij om het leven, 1 bemanningslid landde met parachute in omgeving Koekoek, 1 landde in de omgeving van Mariahoeve en 1 in België. Alle 3 hebben tot het einde van de oorlog gevangen gezeten.

Op 10 oktober 1943 is er ook nog een Duitse Messerschmitt in Leende

neergestort en op 23 september 1944 maakte een Short Stirling IV die beschoten was door Duits afweergeschut een mislukte noodlanding tussen Leende en Valkenswaard waarbij gelukkig geen doden vielen

15 Juni 1943 is één van de zwarte bladzijdes uit de oorlogsgeschiedenis van Leende. 3 Leendenaren die actief waren in het verzet komen bij het demonteren van een vliegtuigbom om het leven. De bommen waren daags ervoor uit nood door de geallieerden gedropt

Witte nog

omdat ze door Duitse jachtvliegers achterna werden gezeten. Eén bom was niet ontploft maar opengebarsten. Harrie van Kuijk, Frans van Weert en Kees Vogels konden het kruit wel gebruiken voor hun verzetsdaden maar overleefden het niet omdat de bom voortijdig tot ontploffing kwam. Enkele dagen

later zijn ze alle 3 op de begraafplaats bij de kerk begraven. Heel de Leendse bevolking zat geknield langs de weg om ze een laatste eer te bewijzen en op het Molenschut bij de plaats van het ongeluk werd een gedachtenismonument geplaatst. Ook in Leende waren diverse mensen actief in het verzet of

zaten ondergedoken om niet voor de

Duitsers te hoeven werken. De Dolingerputten, een ondoordringbaar gebied vol baggerkuilen op Leenderstrijp was een plaats waar jongemannen uit Leenderstrijp ondergedoken zaten , maar ook korenrijten en hooizolders dienden als slaap en onderduikplaats.

Ook verzetsmensen of werkweigeraars van buiten

Leende zaten hier ondergedoken zoals onder andere Herman Doorn uit Noord-Holland die hier zijn vrouw Maria Groenen van de Maarheezeweg leerde kennen met haar getrouwd is en in Leende is blijven wonen. Op de Kleine Kerk bij de weduwe Willems-Bax had zonder dat deze het wist een Joods gezin inwoning, onder de naam Van den Bergh en hun zoontje Freddy . Aan het einde van de oorlog vertelde ze aan Cathrien dat ze joods waren en Cohen heten. Een groot risico was het om bij ondergrondse activiteiten tegen de lamp te lopen of om verraden te worden door Duits gezinde Nederlanders oftewel

Witte nog

Harrie Wijers

NSBëers.

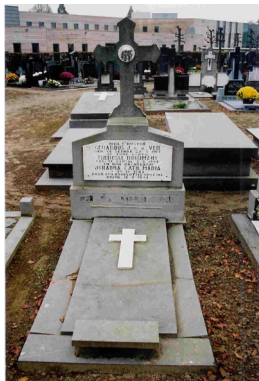
Zo zijn Jan Rutten, Harrie Weijers en Harrie Beliën door de Duitsers

gearresteerd en op transport naar Duitsland gezet, Jan Rutten en Harrie Beliën zijn er na de oorlog sterk vermagerd van terug gekomen. Harrie Weijers is waarschijnlijk door ondervoeding in concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg overleden. Bij Boschhoven 25 is voor meeen struikelsteen, dit is een klinker van ongeveer 10 x 10 cm met aan debovenkant een messingplaatje met daarop de tekstwie er woonde, zijn geboortedatum, datum van arrestatie en plaats en datum waarop hij vermoord werd. de struikelsteen wordt bewust op de stoep aangebracht zodat je een buiging moet maken om de tekst te kunnen lezen en zo automatisch respect toont voor het slachtoffer. Vanaf 1996 is men begonnen met het plaatsen van struikelstenen ter nagedachtenis aan mensen die vanwege hun geloof of verzetsdaden

Inwoners van het pas bevestigde Leende knielen op 22 september 1944 op het marktplein en langs de Dorpsstraat naar om de vier slachtoffers van de beschieting van 18 september 1944 te herdenken. Burgemeester Manders zit op dat ogenblik al ongeveer twee weken in een Duits concentratiekamp.

Witte nog

door de Duitsers vermoord zijn.

Op 6 Juli 1944 werd ook burgemeester Manders gearresteerd omdat hij niet meewerkte om arbeiders uit Leende beschikbaar te stellen om aan de Zeeuwse kust verdedigingswerken aan te gaan leggen. Hij werd samen met nog 6 andere burgemeesters uit de regio, die ook weigerden om mee te werken, overgebracht naar kamp Vught. Op 5 september werd kamp Vught ont-ruimt en werden de burgemeesters overgebracht naar

concentratiekampen in Duitsland. 5 Overleden er door uitputting en onder-voeding, 1 werd doodgeschoten. Alleen burgemeester Manders wist op won-derbaarlijke wijze de verschrikkingen van kamp Bergen Belsen te overleven en keerde op 24 Juni 1945 sterk vermagerd in Leende terug.

18 september 1944 is ook een zwarte bladzijde in de oorlogsgeschiedenis van Leende. Net voor de bevrijding komen nog 4 Leendse inwoners door granaatinslagen van de geallieerden om het leven op weg naar een schuilkelder bij hun huis aan de Valkenswaardseweg het gezin van de Ven, vader Graard, moeder Trees en baby Anneke en op Boschhoven de 5 jarige Marietje

Vooraan links Jan Reijnders, Kees met fiets. In het midden Toon van Hooff en Frans Baudoin. Links achter Baudoin staat Arie en rechts achter Frans Hogevoorst. En rechts daarchter Wiel Jansen

Witte nog

Verberne die buiten aan het spelen was. Enkele dagen later zijn ze begraven in Leende waarbij veel inwoners uit respect geknield langs de weg zaten.

Op 18 september was er ook al een Britse carrier tot ongeveer molenaar Kees Leende binnengereden, Fieke Goes destijds inwonend bij de familie Cardinaal heeft de soldaten er op gewezen om niet op Leende te schieten omdat de Duitsers al weg waren. Door Toon Maas werden er bij de Molenberg al enkele Engelse tanks gezien.

Woensdag 20 september om ongeveer een uur in de middag wordt Leende bevrijd. Vanuit Valkenswaard komt het Britse Vile Corps en de Herefordshiris Leende binnengereden.

Witte nog

Een tank rijdt door de kleinkerk

Na de bevrijding waren o.a. bij familie Bax op de Renhoek enkele Tommy's ingekwartierd. Ze staan hier op de foto met Toos, Ciska, Mia en Frans

Bevrijding van Leende. Op de voorgrond Nellie van Lierhout, rechtsboven Louis, Marie en Nico de Wit

Witte nog

Bevrijdingsopocht, vermoedelijk Koninginnedag '45

Attenties namens de Gele Rijders aan de families waar zij destijds ingekwartierd zaren.

Witte nog

Foto's Erik van Asten van vrijdagavond 20 september 2024.

Witte nog

OP DE KROONING VAN STRAAT LEENDE IN WILDELAAT

HET PLANTEN VAN BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG OF BLOEMENBOLLEN

HET HUIS VAN HANDEL VAN DE WITTE BRUG

HET BUREAU VAN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

DE BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

DE BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

BLOEMENBOLLEN IN DE WITTE BRUG

Witte nog

Deze tentoonstelling hing in de gang van De Schammert tijdens de bevrijdingsactiviteiten. Met dank aan Bibliotheek Dommeldal voor de uitwerking.

